

ΛΟΡΔΟΣ ΒΥΡΩΝ ΟΛΗ Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΣΕ 20 ΚΕΙΜΗΛΙΑ

Media: ΤΑ ΝΕΑ
ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ

Page: 1,24-25

Published at: 13-04-2024

Author: **Surface:** 1960.28
cm² **Circulation:** 24590

Subjects:

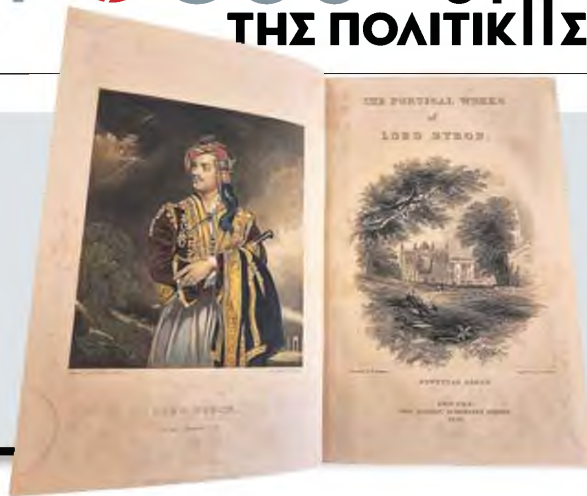

ΛΟΡΔΟΣ ΒΥΡΩΝ ΟΛΗ Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΣΕ 20 ΚΕΙΜΗΛΙΑ

ΛΟΝΔΙΝΟ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΝΔΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ Σ. 24-25

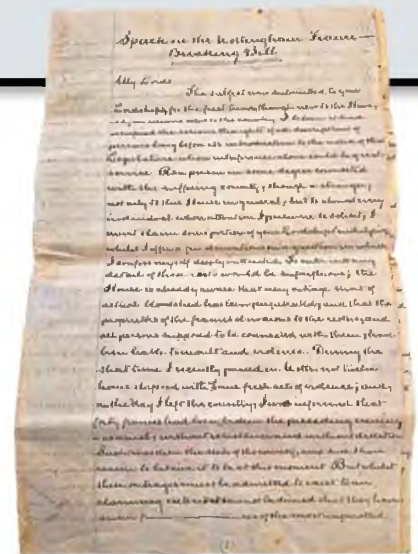
Focus Η ΑΛΛΟΨΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Υδατογραφία σε ελεφαντόδοντο από τις αρχές του 19ου αιώνα. Πρόκειται για πορτρέτο-μνιατούρα του λόρδου Βύρωνα, βασισμένο σε προσωπογραφία του που φιλοτέχνησε ο Τζορτζ Σάντερς

Σπάνια συλλογή με τα άπαντα του Μπάιρον («The Poetical Works of Lord Byron», Τζον Μάρει, Λονδίνο, 1859), με τυπωμένη γκραβούρα που τον εικονίζει με ελληνική φορεσιά

Το αυθεντικό χειρόγραφο - πέντε σελίδων - της πρώτης ομιλίας που εκφώνησε ο 24χρονος Μπάιρον στη Βουλή των Λόρδων, στις 27 Φεβρουαρίου 1812

«Ο πραγματικός Βύρων μάς διαφεύγει ακόμα...»

Ο σημαντικός νεοελληνιστής Ρόντερικ Μπίτον μάς «ξεναγεί» στη συλλογή σπάνιων αντικειμένων του φιλέλληνα αριστοκράτη, που θα εκτεθεί την ερχόμενη Παρασκευή στην ελληνική πρεσβευτική κατοικία για τα 200 χρόνια από τον θάνατό του

Ποιητής, βουλευτής, αριστοκράτης, φιλέλληνας, αρχαιολάτρης, πδονιστής. Στα πολλά - άλλα φωτεινά, άλλα όχι και τόσο - πρόσωπα του λόρδου Βύρωνα πρέπει να προστεθεί ένα ακόμη, λιγότερο γνωστό: αυτό του δεινού σκοπευτή. Ο άνθρωπος που πολλοί κατατάσσουν στη χορεία των πρώων της Ελληνικής Επανάστασης, στην πραγματικότητα δεν πολέμησε ποτέ στο πλευρό των Ελλήνων - πιθανότατα διότι τον πρόλαβε η αιφνίδια ασθένεια που τον έθεσε εκτός μάχης (κυριολεκτικά) και, πολύ σύντομα, τον οδήγησε στον θάνατο. Ωστόσο, ο Μπάιρον είχε γίνει όσος στο σημάδι, χάρη στη σχεδόν καθημερινή του εξάσκηση με όπλα. «Ζωντανή» απόδειξη της αγάπης του για τη σκοποβολή αποτελεί η παλάσκα του που διασώζεται μέχρι σήμερα: μια χάλκινη αχλάδοσχημη μπαρουτοθήκη που χρησιμοποίησε ο άγγλος ευγενής για να αποθηκεύει την πυρίτιδα με την οποία γέμιζε τα πιστόλια του. Το βρωνικό αυτό κειμήλιο πρόκειται να εκτεθεί, μαζί με αρκετά ακόμη, στο Μέγαρο του Κεντρικού Λονδίνου, σε απόσταση ενός χιλιόμετρου από το σπίτι στο οποίο γεννήθηκε ο ρομαντικός ποιητής του 19ου αιώνα, τη θέση του οποίου καταλαμβάνει πλέον ένα πολυκατάστημα. «ΤΑ ΝΕΑ» παρουσιάζουν σήμερα ορισμένα από τα σπάνια αντικείμενα που είτε ανήκαν, είτε συνδέονται με τον Βύρωνα, τα οποία το βρετανικό κοινό θα έχει την ευκαιρία να θαυμάσει - πολλά για πρώτη φορά - στην ελληνική πρεσβευτική κατοικία την προσεχή Παρασκευή, ημέρα

που συμπληρώνονται διακόσια χρόνια από τον θάνατό του.

Ο γεννημένος το 1788 Τζορτζ Γκρόντον Μπάιρον έμελλε να δοξαστεί ως ο πλέον σημαντικός των φιλελλήνων: έγινε άγαλμα, γραμματόσημο, νόμισμα και τοπωνύμιο, παραχωρώντας το όνομά του σε μια ολόκληρη περιοχή της Αθήνας και σε αρκετούς δρόμους της χώρας μας - αλλά και της δικής του, καθώς στη Βρετανία συναντάμε 608 «οδούς Βύρωνος». Σε αντίθεση, όμως, με την ποιητική δεινότητα, τις επαναστατικές ιδέες και την ηδυσπάθειά του, ιδιότητες για τις οποίες είναι σήμερα ξεκουστός, η λατρεία του του λόρδου Βύρωνα για τα πυροβόλα όπλα είναι, εν πολλοίς, άγνωστη. «Ο Μπάιρον περνούσε πολύ χρόνο ρίχνοντας με πιστόλια σε στόχους. Κατά πως φαίνεται, ήταν ένας πολύ εύστοχος σκοπευτής», λέει στα «ΝΕΑ» ο Ρόντερικ Μπίτον, ομότιμος καθηγητής της έδρας Νεοελληνικής και Βυζαντινής Ιστορίας, Γλώσσας και Λογοτεχνίας «Κοραής» του King's College London και εμβριθής μελετητής του Βύρωνα. «Το 1822, όταν ζούσε στην Πίζα, συνήθιζε να πηγαίνει σε ένα αγρόκτημα μαζί με τους άγγλους φίλους του. Εκεί, ο ένας μετά τον άλλον

πετούσαν στον αέρα νομίσματα τα οποία οι υπόλοιποι πυροβόλουσαν», προσθέτει ο κορυφαίος βρετανός ελληνιστής και συγγραφέας του βιβλίου «Ο πόλεμος του Μπάιρον» (εκδ. Πατάκι, μτφ. Κατερίνας Σχινά, 2015). Ο Ουίλιαμ Πάρι, στο βιβλίο του «The Last Days of Lord Byron» (Λονδίνο, 1825) εξιστορεί ότι, κατά την παραμονή του στην Ελλάδα, ο Βύρων «συνήθιζε να διασκεδάζει πυροβολώντας με πιστόλια προς κάποιον στόχο». Σε άλλο σημείο, αφηγείται ότι «απέναντι από την κατοικία του βρισκόταν ένα σπίτι τουρκικής αρχιτεκτονικής, με μικρούς πυργίσκους που είχαν στην κορυφή πολλά μικρά διακοσμητικά στοιχεία. Μια από τις πιο συνθησιμένες ασχολίες του Βύρωνα ήταν να τα πυροβολεί με τα πιστόλια του. Και ήταν τόσο επιδέξιος, που σπάνια αστοχούσε».

Ο ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ. Η χάλκινη μπαρουτοθήκη του σπουδαιότερου ποιητή της νεωτερικότητας κατασκευάστηκε πιθανότατα στην Αγγλία, στις αρχές του 19ου αιώνα. Έχει μήκος 21,5 εκατοστών και φέρει ανάγλυφη διακόσμηση στην οποία απεικονίζεται ένας κυνηγός με τουφέκι στον ώμο που στέκεται δίπλα στο άλογο και το σκυλί του. Στο επάνω μέρος, εικονίζονται δύο πέρδικες - πιθανώς το επόμενο θήραμα του κυνηγού. Στην πίσω όψη δεσπόζουν ανάγλυφα φυτικά μοτίβα, ενώ είναι χαραγμένη στα Αγγλικά η επιγραφή «Λόρδος Βύρον, Νιούστεντ Άμπι, Νότινχαμσπρ». Πρόκειται για την οικογενειακή έπαυλη στα 1στ Μίντλαντς που κληρονόμησε ο

Πορσελάνινο αγαλματίδιο (1825-1830), μήκους 15 εκατοστών, που εικονίζει τον Μπάιρον σε ηλικία 19 ετών κατά το πρώτο του ταξίδι στην Ελλάδα. Ακουμπά σε έναν βράχο, φορώντας ταξιδιωτική ενδυμασία: παντελόνι, κοντό σακάκι, γιλέκο, πουκάμισο σε φαρδιά γραμμή και φουλάρι. Βασίζεται σε πίνακα του σκωτσέζου ζωγράφου Τζορτζ Σάντερς

Η χάλκινη ακλαδόσχημη μαρπουτοθήκη (παλάσκα) που χρησιμοποιούσε ο Μπάιρον για να αποθηκεύει την πυρίτιδα με την οποία γέμιζε τα πιστόλια του. Στην εικονιζόμενη πίσω όψη είναι χαραγμένη η επιγραφή «Λόρδος Βύρων, Νιούστεντ Αμπι, Νότιγχαμσιρ»

Υπέρ των Λουδιτών, κατά του Ελγιν

ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ θα εκτεθεί, επίσης, το αυθεντικό πεντασέλιδο χειρόγραφο της παρθενικής ομιλίας του Μπάιρον στη Βουλή των Λόρδων, στις 27 Φεβρουαρίου 1812. Ο 24χρονος τότε ποιητής ήταν από τους ελάχιστους υποστηρικτές των αποκαλούμενων Λουδιτών: τάχθηκε εξ αρχής εναντίον του νομοσχεδίου που προέβλεπε τη θανατική ποινή για τους φανατικούς του Νότιγχαμσιρ οι οποίοι κατέστρεφαν τους καινούργιους, «αυτόματους» αργαλειούς, εκτιμώντας ότι θα τους οδηγούσαν στην ανεργία. «Δείσχυσα το μέτωπο του πολέμου στην (βηρική) Χερσόννησο, βρέθηκα σε μερικές από τις πιο καταπιεσμένες επαρχίες της Τουρκίας, μα πουθενά, ούτε στις πιο δεσποτικές κυβερνήσεις των απίστων, δεν είδα τέτοια ελεεινή αθλιότητα σαν αυτή που αντίκρι-

σα μετά την επιστροφή μου στην καρδιά μιας χριστιανικής χώρας», είπε ο Μπάιρον στον πρώτο εκ των μόλις τριών λόγων που εκφώνησε στη Βουλή. Και διερωτήθηκε: «Δεν υπάρχει αρκετό αίμα στον ποινικό σας κώδικα;». Τελικά, το νομοσχέδιο υπερψηφίστηκε.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. Ο μεγάλος φιλέλληνας βρέθηκε για πρώτη φορά στη χώρα μας το 1809. «Αν είμαι ποιητής, το χρωστώ στον αέρα της Ελλάδας», είχε πει στον φίλο του Εντουαρντ Τρελόνη. Ο δημιουργός του «Προσκυνηματος του Τσαλίντ Χάρολντ» και του «Δον Ζουάν» ήταν διαπρύσιος πολέμιος της βίαιης απόσπασης των Γλυπτών του Παρθενώνα από τον λόρδο Ελγιν. Το 1811, έγραψε την ωδή «Η κατάρα της Αθηνάς» ξεσπαθώνοντας εναντίον της βαρβαρότητας του ιερούσουλου

δράστη. Τα τελευταία οκτώ χρόνια της ζωής του εγκατέλειψε οριστικά την Αγγλία, διάγοντας πλάνητα βίον ανά την Ευρώπη. Το 1823 επέστρεψε στην Ελλάδα και αφοσιώθηκε στον απελευθερωτικό αγώνα. Στις 19 Απριλίου του επόμενου έτους ξεψύχησε στο πλευρό των «ελεύθερων παλιορκημένων» Μεσολογγιτών, σε ηλικία 36 ετών. «Το 1824 δεν υπήρχε σε όλη την Ευρώπη Βρετανός πιο διάσημος από τον λόρδο Βύρωνα. Ετσι, το γεγονός ότι πήρε την απόφαση να αποβιβαστεί στο Μεσολόγγι στις αρχές του έτους, με σκοπό να πολεμήσει υπέρ της απελευθέρωσης της Ελλάδας, συγκίνησε όλη την ήπειρο. Όταν, έπειτα από περίπου εκατό ημέρες, διαδόθηκε η είδηση ότι πέθανε εκεί, προκλήθηκε

σοκ παντού», σημειώνει ο Μπίτον, ο οποίος είναι, επίσης, πρόεδρος της Βρετανικής Σχολής Αθηνών και μέλος της Βρετανικής Ακαδημίας. Σύμφωνα με τον διακεκριμένο καθηγητή, ο Μπάιρον «δεν πρόλαβε να πολεμήσει, ούτε, ως φαίνεται, να φορέσει την περιφωτισμένη περικεφαλαία – σε ύφος δίπνε «ομπρικό» – που είχε κατασκευάσει προτού μαρκάρι από την Ιταλία για την επαναστατημένη Ελλάδα». Ωστόσο, συνεχίζει, «ο σαν ουρανοκατέβαστος “σωτήρας” της Ελλάδας θυσίασε τη ζωή του “εις την Ελλάδα και διά την Ελλάδα”, σύμφωνα με τον επικείμενο λόγο που εκφώνησε ο Σπυρίδιον Τρικούπης λίγες ημέρες μετά. Αυτό και μόνο ήταν αρκετό ώστε να απαθανάτισε τον Βύρωνα στο στερέωμα των πρώων της πολιτικής ελευθερίας».

Χάλκινο μετάλλιο του 1824, που κατασκευάστηκε αμέσως μετά τον θάνατο του Βύρωνα από τον χαρακτή και γλύπτη Αλφρεντ Τζόζεφ Στόθαρντ. Στη μία πλευρά εικονίζεται ο ποιητής και στην άλλη τρία κλαδιά δάφνης που τα κτυπά κεραυνός, εκείνα όμως παραμένουν ανέπαφα. Ανάμεσα στα κλαδιά αναγράφεται το ομηρικό «ΑΦΘΙΤΟΝ ΑΙΕΙ!» («Δόξα που δεν φθίνει!»)

ποιητής σε ηλικία δέκα ετών, όταν ανακρίθηκε ως βαρόνος Μπάιρον του Ρότοντεϊλ. Το Νιούστεντ Αμπι χτίστηκε περί το 1163 ως μοναστήρι του Τάγματος του Αγίου Αυγουστίνου, με διαταγή του βασιλιά Ερρίκου Β'. Βρίσκεται στην καρδιά του δάσους Σέργουντ, στο οποίο, κατά τον θρύλο, κατοικούσε ο Ρομπέν των Δασών. Το 1540, έναν χρόνο μετά τη διάλυση του μοναστηριού, ο Ερρίκος Η' το παραχώρησε στον σερ Τζον Μπάιρον, πρόγονο του ποιητή, ο οποίος το μετέτρεψε σε εξοχική κατοικία. Εκεί, ο Βύρων εξασκούσαν στη σκοποβολή κουβαλώντας μαζί του, ως απαραίτητο αξεσουάρ, την πυριτιδόθηκα του, την οποία ο συλλέκτης Ντίους Νοταράς αγόρασε πριν από τέσσερα χρόνια σε δημοπρασία στο Λονδίνο. Προηγουμένως, ανήκε στον Χάρολντ Ουόρντ, διάσημο συλλέκτη βυρωνικών αντικειμένων. «Ήρουν πολύ τυχερός που μπόρεσα να αποκτήσω αυτή τη σπάνια παλάσκα. Ευτυχώς, ο οίκος που τη δημοπρατήσε παρέλειψε να προσθέσει τη φωτογραφία της στον κατάλογο της δημοπρασίας. Όλα τα υπόλοιπα αντικείμενα πουλήθηκαν σε αστρονομικές τιμές σε πλούσιους συλλέκτες. Αν αυτοί είχαν αντιληφθεί την ύπαρξη της μαρπουτοθήκης, δεν θα κατάφερα να την κάνω δική μου», δηλώνει στα «ΝΕΑ» ο 77χρονος συλλέκτης, ο οποίος άρχισε να αποκτά αντικείμενα που σχετίζονται με την Ελληνική Επανάσταση από τη δεκαετία του 1960. Στη συλλογή του Νοταρά περιλαμβάνεται ένα πορτρέτο - μινιατούρα του

Μπάιρον, φιλοτεχνημένο στις αρχές του 19ου αιώνα. «Είναι μια υπογεγραμμένη υδατογραφία σε ελεφαντόδοντο που πιθανότατα φιλοτεχνήθηκε εκ του φυσικού», εξηγεί ο συλλέκτης, ο οποίος καταγεται από τη Θεσσαλονίκη αλλά κατοικεί στη Βρετανία από το 1982. «Μεταξύ άλλων, έχω αποκτήσει την πιστόλα του Μπάιρον την οποία προσέχω ως κόρην οφθαλμού», αναφέρει. «Κατέχω, ακόμη, μια υπέροχη λιθογραφία του 1848 που εικονίζει το σπίτι στο Μεσολόγγι όπου πέθανε ο Βύρων, αλλά και ένα βιβλίο του 1869 στο οποίο αναφέρεται ο 17χρονος Βύρων ως συμμετέχων σε αγώνα κρίκετ μεταξύ των σχολείων Ιτον και Χάρουου, τον Αύγουστο 1805».

Η ΕΚΘΕΣΗ. Πολλά από αυτά τα βυρωνικά τεκμήρια θα εκτεθούν στις 19 Απριλίου στο Λονδίνο, στην εκδήλωση για τη διακοσιετηρίδα του θανάτου του Μπάιρον. «Πρόκειται για μια ιστορική προσωπικότητα που συνέβαλε στον αγώνα των Ελλήνων για τη λευτεριά και τη δημιουργία ανεξάρτητου ελληνικού κράτους. Μια προσωπικότητα - σύμβολο του φιλελληνισμού, που άφησε εμβληματικό αποτύπωμα στους ιστορικούς δεσμούς Ελλήνων και Βρετανών. Ως ένδειξη μνήμης και τιμής στον αγώνα του λόρδου Βύρωνα, η προεβία διοργανώνει, με τη συμβολή πολιτιστικών φορέων και ιδιωτών, αυτή την εκδήλωση ανήμερα της επετείου», δήλωσε στα «ΝΕΑ» ο πρεσβευτής της Ελλάδας στο Ηνωμένο Βασίλειο Γιάννης Τσαούσης. Στην εκδήλωση, που διοργανώνεται με

την υποστήριξη του Ελληνικού Ιδρύματος Πολιτισμού Ηνωμένου Βασιλείου και της Ελληνικής Βιβλιοθήκης του Λονδίνου, θα εκτεθούν, επίσης, όπλα και προσωπικά αντικείμενα αγωνιστών της Επανάστασης από τη συλλογή του Μενέλαου Δανέλλη: ένα ασπμένο επίχρυσο τάσι, μία ρόκα (πιστόλα με την οποία πολεμούσαν κυρίως οι Σουλιώτες), ένα χαρμπί (οβελός για το γέμισμα της πιστόλας), ένα ασπμένο μαχαίρι κ.ά. Θα παρουσιαστούν, ακόμη, πιστά αντίγραφα δύο εγγράφων που φυλάσσονται στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Σκωτίας: η εντολή ανάθεσης στον Βύρωνα της διοίκησης ενός λόχου Πυροβολικού (Φεβρουάριος 1824) και η επιστολή με την οποία του απονεμήθηκε ο τίτλος του επίτιμου πολίτη Μεσολογγίου (Μάρτιος 1824). Για το έργο του, θα μιλήσει η Αλίσια Στάλινγκ, καθηγήτρια Ποίησης στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

«Η επετήσιος μνημονεύεται δικαίως και στη γενέτειρα του Βύρωνα, την Αγγλία, και στην Ελλάδα. Μακάρι να γίνει αφορμή για να γνωρίσουμε καλύτερα την πραγματική, πολυσιχιά προσωπικότητά του. Στην Ελλάδα έμεινε στη δημόσια μνήμη μόνο ως ήρωας της Επανάστασης και του φιλελληνισμού. Το ποιητικό του έργο έχει μεταφραστεί μόνο αποσπασματικά και δεν έγινε ποτέ προσιτό στο κοινό. Στην Αγγλία, αντίθετα, η ελληνική “περιπέτειά” του επισκιάζεται από την αιγλή του “σελέμπριτι” και της σκανδαλώδους ζωής του στο Λονδίνο. Ο πραγματικός Βύρων μάς διαφεύγει ακόμα...», παρατηρεί ο Μπίτον.

Εκδοση του διάσημου αθλητή κρίκετ Τζον Λίλιγουιτ, που κυκλοφόρησε το 1869, στην οποία μνημονεύεται ο 17χρονος Μπάιρον, μαθητής του διάσημου Χάρουου Σκουλ τότε, ως συμμετέχων σε αγώνα κρίκετ μεταξύ των σχολείων Ιτον και Χάρουου, τον Αύγουστο 1805

